

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/sierpien-1980/102946,Sierpien-1980-r-w-Poznaniu-Strajki-w-poznanskich-zakladach-pracy.html>

Prezentacja wystawy „Tu rodziła się Solidarność”. Fot. Marta Sankiewicz

ARTYKUŁ

Sierpień 1980 r. w Poznaniu. Strajki w poznańskich zakładach pracy

OKRES HISTORYCZNY

(1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: TOMASZ CEGLARZ 28.08.2023

Powstanie NSZZ „Solidarność”, bezprecedensowego w dziejach państwa polskiego, wielomilionowego ruchu społecznego cieszącego się ogromnym poparciem i zaufaniem Polaków, z obecnej perspektywy postrzegane jest jako

jedno z najistotniejszych wydarzeń w historii najnowszej Polski. Ów zryw, którego niektórzy historycy nie bez przyczyny nazywają rewolucyjnym, miał swoją wyraźną genezę.

Przyczyn powstania pierwszego po wojnie niezależnego od decyzji i kontroli władz związku zawodowego było wiele: zima stulecia, która nie tylko sparaliżowała kraj, ale i dobitnie ukazała nieudolność władz partyjno-rządowych i terenowych, które nie były w stanie odpowiednio zorganizować pomocy odciętym przez wiele tygodni od świata ludziom, kryzys gospodarczy, którego konsekwencją były m.in. odczuwalne dla Polaków podwyżki cen artykułów spożywczych, poczucie zawodu gierkowską dekadą, widoczna dychotomia między przekazem oficjalnej propagandy a problemami życia codziennego, jak i powszechna, rosnąca nieufność wobec władzy PRL.

Społeczeństwo przeciwko władzy

Z drugiej strony społeczeństwo poczuło się bardziej świadome swych praw, rozumiejąc siłę wspólnych inicjatyw. Nastąpił proces widocznej wspólnotowości, która wyrosła ponad podziały ekonomiczne czy społeczne.

Nakreślenie wspólnego celu pomiędzy ludźmi pracy, robotnikami a intelektualistami stanowiło bardzo trwały fundament społeczny, który jednoczył Polaków i wywoływał uzasadniony strach w bazującym dotychczas na podziałach społecznych aparacie partyjnym. Partia obawiała się rozwiązań siłowych, które w ocenie wielu jej przedstawicieli mogły jedynie przyczynić się do nasilenia pogotowia strajkowego i zachęcić kolejne zakłady do zaprzestania pracy.

Wydawać się mogło, iż jedyną szansą dla PZPR na wyjście z twarzą z tej sytuacji była droga poszukiwania pisemnego porozumienia ze strajkującymi, które gwarantowałyby możliwość powstania niezależnego od władz wolnego związku zawodowego, lecz co równie istotne podkreślałoby podmiotowość i wolność środowiska ludzi pracy.

7
Protokół

ze spotkania Kierownictwa i aktywno społeczno-politycznego Zakładu
z delegatami załogi w dniu 30.08.1980r o godz. 9³⁰ - 12³⁰ w
Świetlicy zakładowej

Delegaci:

Dzwornik Jerzy /Obrobka Mechaniczna/
Małkowski Jan /Obrobka Mechaniczna/
Szymański Czesław /Montaż/
Struchanek Józef /Kierownictwo/
Kępy Miocysław /Kierownictwo/
Kulciek Michał /Montaż/
Bajerowicz Michał /Olewnia/
Skayczak Włodzisław /Hawajalnia/
Cegińska Aleksandra /Piecownia/
Wyrzykowska Zofia /Hawajalnia/
Wybarczyk Irena /Piecownia/

Za strajk Kierownictwa Zakładu

mgr inż. Holowiecki Wiesław - Dyrektor Huczalay
dr inż. Margowski Janusz - Z-ca Dyrektora ds. Techniki
mgr inż. Skayczak Marian - Główny Technolog
Ob. Jankowski Henryk - Kierownik Sekcji Sora sat. i osan.
mgr inż. Madzia Stefan - Z-ca Dyrektora ds. Produkcji
Ob. Płesza Tadeusz - KZ PZPR
Ob. Staba Tadeusz - KZ PZPR
Ob. Wojtyńska Teodor - KZ

Postulaty załogi wysunięte przez przedstawicieli Oddziałów
Produkcyjnych:

Obrobka Mechaniczna - Dzwornik Jerzy, Małkowski Jan

- 1/ wrócić do norm sprzed 1.I.1980r
- 2/ ujednolicić system premiowania w Zakładzie
- 3/ sześciodob normy - jest szereg norm "kapelusz"

8
- 2 -

- 4/ nie dokonano w pełni powtarzeń czasów przygotowawczych, ósmogodzinnych
- 5/ poprawa organizacji produkcji - wykonuje się serie po 30 szt.
"bo tylko tyle brakuje do planu"
- 6/ zbyt wielu mistrzów i maszynowców w stosunku do ilości pracowników.
- 7/ słaba jakość pracy doszła do produkcji/seryj
- 8/ w piątek 22 zbyt wielu ludzi którzy nie nie robią
- 9/ wolne soboty skąd winien mieć zapłacone
- 10/ istnieje niezadowolenie z działalności racjonalizatorskiej
- płaci się oparcie na niemyślane konstrukcje np. przyrząd do
obrobki baro 117 /niezbyt wydajny/
- 11/ wybrać nowe swigłki narzędzi

Montaż - Kulciek Michał, Szymański Czesław

- 1/ brak części desorpcyjnie pracę
- 2/ brak transportu - pracownicy muszą nosić detale
- 3/ nieradne normy np. przykręcenie 100 szt. czułek do silnika 1,5 kW
"kosztuje" 8 zł /11/

Piecownia, Olewnia - Bajerowicz Michał, Cegińska Aleksandra,

Wybarczyk Irena

- 1/ normy nie sąją pokrycia w zabezpieczeniu technicznym /np. na
Castmaticu 400 nie działa smarowanie autostacyjne, a norma tylko
taki układ uwzględnia/
- 2/ zmiany w zakresie wprowadzenia formy z gumowanymi utrzepianiami
na podstawę sprężarki
- zwiększenie przeciętności i utrudnienie pracy
- 3/ wykonanie normy na Baskinach w tym stanie technicznym jaki jest
- jest niemożliwe

Hawajalnia - Skayczak Włodzisław, Wyrzykowska Zofia

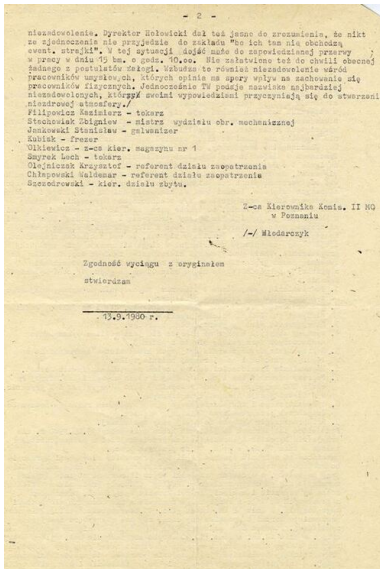
- 1/ najchętniej widzieli by/łyby normy z 1979r
- 2/ brak próbnika do sprawdzenia jakości sprawdzianych kodków
- 3/ na podległości pracownikom one siebie kontroluje, a na to nie płaci
się - brak assekontrolli
- 4/ za opiekę nad dziołkami powinno się płacić 100%

Dokumenty SB dotyczące strajku
w dniu 29.08.1980 r. w
Wielkopolskiej Fabryce Maszyn
Elektrycznych „Ema-Wiefamel”. Z
zasobu AIPN

Dokumenty SB dotyczące strajku
w dniu 29.08.1980 r. w
Wielkopolskiej Fabryce Maszyn
Elektrycznych „Ema-Wiefamel”. Z
zasobu AIPN

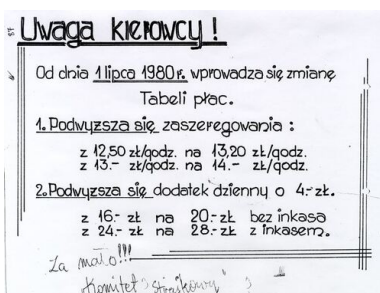

**Dokumenty SB dotyczące strajku
w dniu 29.08.1980 r. w
Wielkopolskiej Fabryce Maszyn
Elektrycznych „Ema-Wiefamel”. Z
zasobu AIPN**

Trwałe dziedzictwo

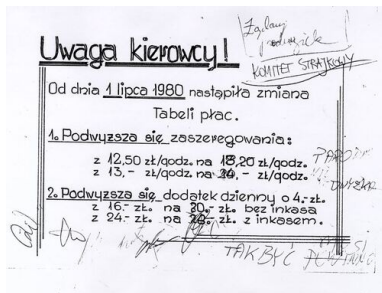
Co warte podkreślenia, wielkim wsparciem dla odbudowy tożsamości narodowej oraz duchowej, ale i zachętą do pokojowej walki o podstawowe prawa człowieka i obywatela była pierwsza pielgrzymka papieża Jana Pawła II. Społeczeństwo nabierało odwagi, równocześnie odczuwając dumę i zyskując świadomość, że wielka historia właśnie rozgrywa się na jego oczach.

Rosło zaangażowanie, świadomość oraz solidarność wśród Polaków. Mała bierność i towarzysząca przez lata rezygnacja. Powyższe szlachetne postawy, nie umniejszając setek zrealizowanych postulatów pracowniczych, stanowiły największą wartość, jaką pozostawiły w Polakach wydarzenia roku 1980.

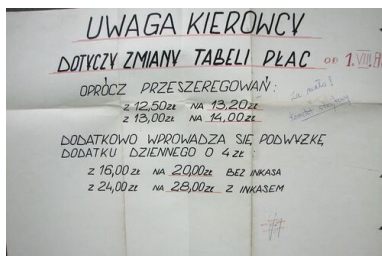

**Plakaty zabezpieczone przez SB
w lipcu 1980 r. w Wojewódzkim
Przedsiębiorstwie
Komunikacyjnym w Poznaniu z
naniesionymi odręcznie uwagami
niezadowolonych pracowników. Z
zasobu AIPN**

**Plakaty zabezpieczone przez SB
w lipcu 1980 r. w Wojewódzkim
Przedsiębiorstwie
Komunikacyjnym w Poznaniu z
naniesionymi odręcznie uwagami
niezadowolonych pracowników. Z
zasobu AIPN**

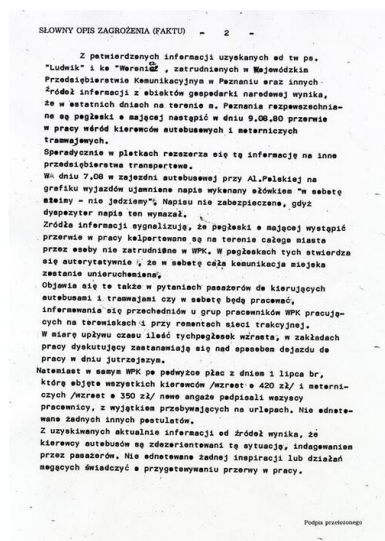
**Plakaty zabezpieczone przez SB
w lipcu 1980 r. w Wojewódzkim
Przedsiębiorstwie
Komunikacyjnym w Poznaniu z**

**naniesionymi odręcznie uwagami
niezadowolonych pracowników. Z
zasobu AIPN**

Mając świadomość znaczenia Sierpnia 1980 r., Oddziałowe Archiwum IPN w Poznaniu pragnie zaprezentować wybraną część zasobu, na podstawie którego można pokusić się o nakreślenie postaw oraz nastrojów społecznych, jakie dominowały wśród mieszkańców Poznania w tym gorącym okresie przemian i rosnących wraz z nimi oczekiwań społecznych.

Ślad historii

Niewątpliwie szerokim echem w mieście odbił się strajk w Wielkopolskiej Fabryce Maszyn Elektrycznych „Ema-Wiefamel”. W dniu 29 sierpnia 1980 r. około 50 pracowników Wydziału Tłoczni i Obróbki Mechanicznej „Ema-Wiefamel” przerwało pracę, żądając rozmowy z I sekretarzem Komitetu Zakładowego PZPR celem przedłożenia instancji partyjnej swoich postulatów (m.in. zmiany norm pracy, organizacji i poprawy jej warunków, żądania płacowe).

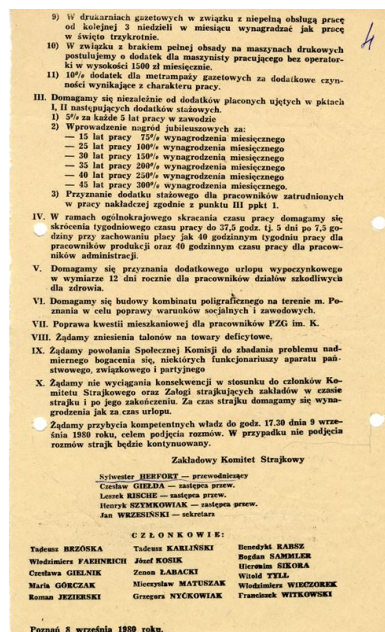

**Informacje uzyskane od TW w
sprawie strajku w Wojewódzkim
Przedsiębiorstwie
Komunikacyjnym w Poznaniu. Z**

**dotyczących strajku w
Poznańskich Zakładach
Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r.
Z zasobu AIPN**

**Fotografie dokumentów
dotyczących strajku w
Poznańskich Zakładach
Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r.
Z zasobu AIPN**

Dzień później dyrekcja zakładu usiadła do stołu i rozpoczęła negocjacje z delegatami załogi. Dostrzegając widmo buntu załogi, poznańska SB założyła sprawę operacyjnego sprawdzenia o krypt. „Fama”. Podobna sytuacja miała miejsce w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym, którego pracownicy zażądali wyższych podwyżek, aniżeli te przedłożone przez władze i mające obowiązywać od 1 lipca 1980 r.

Oczy wielu poznaniaków były też zwrócone na Poznańskie Zakłady Graficzne im. Marcina Kasprzaka. W negocjacje pracownicze Zakładowego Komitetu Strajkowego z kierownictwem włączyli się dyrektor Zjednoczenia Przemysłu Poligraficznego oraz wiceminister kultury i sztuki. Ostatecznie 2 października 1980 r. zawarto porozumienie, które objęło wszystkie przedsiębiorstwa przemysłu poligraficznego na terenie całego kraju.

II. Tabela miesięcznych stawek płac zasadniczych dla pracowników inżynierjno-technicznych i administracyjno-biurowych.

Kategoria	Stawka płac w zł
1	2400,—
2	2500,—
3	2600,—
4	2700,—
5	2800,—
6	2900,—
7	3000,—
8	3200,—
9	3500,—
10	3800,—
11	4100,—
12	4400,—
13	4700,—
14	5000,—
15	5500,—
16	6000,—
17	6500,—
18	7000,—
19	7500,—
20	8000,—
21	8500,—
22	9000,—

Fotografie dokumentów dotyczących strajku w Poznańskich Zakładach Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r. Z zasobu AIPN

24

5. Po podjęciu poroczenia załoga Poznańskich Zakładów Graficznych imienia Marcina Kasprzaka przystąpi do pracy w uzgodnieniu z dyrekcją przedsiębiorstwa.

6. W obradach braли udział delegaci Zakładów:

- Wrocławskiej Drukarni Naukowej,
- Wrocławskich Zakładów Graficznych,
- Drukarni im. Rewolucji Październikowej w Warszawie,
- Prasowych Zakładów Graficznych z Gdańska,
- Gdańskich Zakładów Graficznych,
- Prasowych Zakładów Graficznych z Łodzi,
- Szereńskich Zakładów Graficznych,
- Spółdzielni Pracy „Kartodruk” z Poznania,
- Spółdzielni Pracy „Kokamodruk” z Poznania,
- Zachodniego Wydawnictwa „Pospres” Sp. Pr. z Poznania,
- Drukarni UAM z Poznania,
- Zakładu Graficznego Politechniki Poznańskiej.

PREZYDIUM
Zakładowego Komitetu
Strajkowego
Sylwester Herfort
Leszek Rische
Czesław Gliński
Jan Wrzesiński
Henryk Szymkowiak

DELEGACI
(podpisy)

Stodolny Henryk	Sesfranek Mirosław
Gawicki Jerzy	Kisowski Andrzej
Kaschel Franciszka	Czerwinski Stanisław
Kajdel Marek	Pałka Dariusz

Fotografie dokumentów dotyczących strajku w Poznańskich Zakładach Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r. Z zasobu AIPN

Załącznik do POROZUMIENIA
z dnia 2.10.1980 r.

I. Tabela godzinowych stawek płac zasadniczych robotników

Stawka płac w zł za godzinę przy tygodniowym wymiarze czasu pracy:

Kategoria rozręgowania	46 godz.	40 godz.
I	12,50	14,40
II	13,20	15,20
III	14,20	16,30
IV	15,00	17,30
V	17,20	19,80
VI	19,00	21,90
VII	21,00	24,20
VIII	23,30	26,80
IX	26,00	29,90

Fotografie dokumentów
dotyczących strajku w
Poznańskich Zakładach
Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r.
Z zasobu AIPN

24

5. Po podpisaniu porozumienia zarząd Poznańskich Zakładów Graficznych imienia Marcina Kasprzaka przystąpi do pracy w uzgodnieniu z dyrekcją przedsiębiorstwa.

6. W obręдах brał udział delegat Zakładów:

- Wrocławskiej Drukarni Naukowej,
- Wrocławskich Zakładów Graficznych,
- Drukarni im. Rewolucji Październikowej w Warszawie,
- Prasowych Zakładów Graficznych z Gdańska,
- Gdańskich Zakładów Graficznych,
- Prasowych Zakładów Graficznych z Łodzi,
- Szczecińskich Zakładów Graficznych,
- Spółdzielni Pracy „Kartodruk” z Poznania,
- Spółdzielni Pracy „Kokosodruk” z Poznania,
- Zachodniego Wydawnictwa „Pospres” Sp. Pr. z Poznania,
- Drukarni UAM z Poznania,
- Zakładu Graficznego Politechniki Poznańskiej.

PREZYDIUM
Zakładowego Komitetu
Strajkowego
Sylwester Herfort
Leszek Rische
Czesław Gwida
Jan Wrzesniński
Henryk Szymkowiak

DELEGACI
(podpisy)
Stodolay Henryk
Gawicki Jerzy
Kuchel Franciszka
Kąkol Marek
Szafranek Mirosław
Kisowski Andrzej
Czerwiński Stanisław
Pałka Dariusz

Fotografie dokumentów
dotyczących strajku w
Poznańskich Zakładach
Graficznych w dniu 8. 09. 1980 r.
Z zasobu AIPN

COFNIJ SIĘ